ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER της 19ης Νοεμβρίου 1974 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Για περισσότερο από δύο χρόνια, το πρόβλημα του πληθωρισμού κυριαρχεί στην Κοινότητα. Απετέλεσε αντικείμενο διαδοχικών ψηφισμάτων του Συμβουλίου, από τα οποία εκείνα της 5ης Δεκεμβρίου 1972, της 14ης Σεπτεμβρίου 1973 και της 17ης Δεκεμβρίου 1973 είναι σημαντικά και το περιεχόμενό τους εκφράζει την αυξανόμενη και κατανοητή ανησυχία αυτού του οργάνου για το εν λόγω πρόβλημα.

Η παρούσα υπόθεση δημιουργήθηκε από την προσπάθεια ενός κράτους μέλους, της Ιταλίας, να συνεισφέρει στην καταπολέμηση του πληθωρισμού.

Θυμάστε, κύριοι δικαστές, την έκρηξη των τιμών που εκδηλώθηκε το καλοκαίρι του 1973 σ' όλο τον κόσμο. Ενώπιον αυτής της κατάστασης, η Ιταλική Κυβέρνηση επικαλέστηκε τις έκτακτες ανάγκες που προβλέπονται στο άρθρο 77 του ιταλικού Συντάγματος, που επιτρέπουν στην εκτελεστική εξουσία να λαμβάνει προσωρινά μέτρα με ισχύ νόμου.

Κατ' εφαρμογή αυτών των εξουσιών η Κυβέρνηση θέσπισε, στις 24 Ιουλίου 1973, τρία διατάγματα: το διάταγμα 425 περί ελέγχου των τιμών των αγαθών που παράγονται ή διατίθενται από μεγάλες επιχειρήσεις· το διάταγμα 426 περί ελέγχου των μισθωμάτων ακινήτων σε αστικές περιοχές και το διάταγμα 427 περί ελέγχου των τιμών αγαθών ευρείας κατανάλωσης.

Κατά του GALLI ασκήθηκε δίωξη ενώπιον της «PRETURA UNIFICATA» της Ρώμης για παράβαση διατάξεων του διατάγματος 425. Το άρθρα 1 και 2 του διατάγματος αυτού επέβαλαν στις εμπορικές επιχειρήσεις παραγωγής και διάθεσης αγαθών που προσδιορίζονται κατά βάρος, μέτρο ή ποσότητα και των οποίων ο κύκλος εργασιών κατά το πρώτο εξάμηνο του 1973 υπερέβαινε τις 5 δισεκατομμύρια λίρες Ιταλίας, να υποβάλουν στο COMITATO INTERMINISTERIALE DEI PREZZI (διυπουργική επιτροπή τιμών, εφεξής C.I.P.) τιμοκατάλογο των εν λόγω εμπορευμάτων, στις 28 Ιουνίου 1973. Το άρθρο 3 πρόβλεπε ότι, μέχρι τις 30 Ιουνίου 1974, για κάθε μεταβολή αυτών των τιμών έπρεπε να προηγείται γνωστοποίηση στην C.I.P. και ότι η μεταβολή θα ίσχυε 60 μέρες μετά τη γνωστοποίηση, εκτός αν απορριπτόταν με αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου Υπουργού. Η επιχείρηση μπορούσε επίσης, κατά την περίοδο των 60 ημερών, να ζητήσει ρητή έγκριση των μεταβολών. Κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης αυτών των διατάξεων προβλέπονταν στο άρθρο 5.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

Το άρθρο 1 περιελάμβανε διάταξη που εξαιρούσε από την υποχρέωση κατάθεσης των τιμοκαταλόγων αποκλειστικά τις επιχειρήσεις παραγωγής και διάθεσης αγαθών, των οποίων οι τιμές υπάγονταν σε άλλο καθεστώς ελέγχου.

Ο GALLI αντιμετωπίζει τρεις κατηγορίες: πρώτον, ότι δεν υπέβαλε τιμοκατάλογο της επιχειρήσεώς του για ορισμένα δημητριακά, δεύτερον, ότι για αλεύρι εξαγωγής είχε υποβάλει τιμές διαφορετικές από αυτές που εφάρμοζε στις 28 Ιουνίου 1973 και τρίτον, ότι για το αλεύρι χρέωνε τιμές υψηλότερες από εκείνες που αναφέρονταν στον τιμοκατάλογο που υπέβαλε στη C.I.P.

Το βασικό επιχείρημα υπερασπίσεως που επικαλέστηκε ενώπιον της PRETURA είναι απλώς ότι τα εν λόγω εμπορεύματα υπέκειντο στο καθεστώς τιμών της ΕΟΚ και ότι, επομένως, υπήγοντο στην εξαίρεση του άρθρου 1 του διατάγματος 425. Υποστήριξε ότι η άποψη αυτή είναι σύμφωνη με νομική γνωμοδότηση που έλαβε από την εμπορική του ένωση και την οποία ακολούθησαν όλοι οι ιταλοί έμποροι που βρίσκονταν στην ίδια μ' αυτόν κατάσταση (με αποτέλεσμα το διάταγμα 425 στην πραγματικότητα να μην ισχύσει ποτέ σε σχέση με τα εν λόγω προϊόντα) και ότι η άποψη αυτή έγινε δεκτή από αρκετά ιταλικά δικαστήρια, στη Φλωρεντία, στη Νεάπολη, στη Βερόνα και αλλού.

Αν και η υπεράσπιση ερείδεται κυρίως στο ιταλικό δίκαιο, ο PRETORE της Ρώμης αποφάσισε, πριν κρίνει επί του ζητήματος αυτού, να παραπέμψει ορισμένα ερωτήματα στο Δικαστήριο. Νομίζω ότι αυτά τα ερωτήματα κατατάσσονται σε τέσσερις ομάδες.

Με την πρώτη σειρά ερωτημάτων (ερωτήματα α ώς δ) ζητείται να αποσαφηνιστεί αν τα κράτη μέλη διατηρούν και σε ποια έκταση, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, αρμοδιότητα να νομοθετούν για τις τιμές των γεωργικών προϊόντων για τα οποία υπάρχει κοινή οργάνωση αγοράς και ιδίως να νομοθετούν για τις τιμές των δημητριακών στις οποίες εφαρμόζεται ο κανονισμός 120/67 και για το άλευρο από ελαιώδεις σπόρους στο οποίο εφαρμόζεται ο κανονισμός 136/66.

Κατόπιν υπάρχει ένα πολύ γενικό ερώτημα (ερώτημα ε), αν η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς και «η συνεπακόλουθη απαγόρευση απομόνωσης των εθνικών αγορών» δημιουργούν δικαιώματα υπέρ των πολιτών, των οποίων το σεβασμό οφείλουν να εξασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια.

Ακολουθεί ομάδα ερωτημάτων (ερωτήματα στ 1 ώς 4) ως προς τις συνέπειες της υποχρεώσεως του άρθρου 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης, που προβλέπει ότι η κοινή οργάνωση αγοράς «πρέπει να αποκλείει κάθε διάκριση μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών εντός της Κοινότητος». Τέλος, με το ερώτημα ζ 4, ο PRETORE ζητεί να μάθει αν οι έλεγχοι των τιμών, όπως αυτοί που επιβλήθηκαν με το διάταγμα 425, αποτελούν ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές που απαγορεύονται από το άρθρο 30 της Συνθήκης.

Το κύριο επίδικο ζήτημα, κατά τη γνώμη μου, είναι εκείνο που θέτει η πρώτη ομάδα των ερωτημάτων, ως προς τις αρμοδιότητες των κρατών μελών να ελέγχουν τις τιμές γεωργικών προϊόντων που υπάγονται σε κοινή οργάνωση αγοράς, ιδίως τις τιμές των δημητριακών και των αλεύρων από ελαιώδεις σπόρους.

Το Δικαστήριο έχει δεχτεί ότι στο μέτρο που τα κράτη μέλη έχουν εκχωρήσει στην Κοινότητα την αρμοδιότητα να νομοθετεί σ' έναν τομέα, τα ίδια δεν διαθέτουν πλέον κανονιστικές αρμοδιότητες σ' αυτό τον τομέα (βλ. για παράδειγμα υπόθεση 40/69, HAUPTZOLLAMT HAMBURG κατά BALLMANN, ECR. 1970, σ. 80).

Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο δέχτηκε τη συναφή αρχή ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να λαμβάνουν μέτρα που επιφέρουν προσθήκες ή τροποποιήσεις στην κοινοτική νομοθεσία. Η αρχή αυτή εφαρμόστηκε σε τρεις υποθέσεις τις οποίες επικαλείται σ' επίρρωση της απόψεώς του ο GALLI.

Στην πρώτη, υπόθεση 18/72, GRANARIA κατά PRODUKTSCHAP VOOR VEEVOEDER (ECR 1972, σ. 1172), το Δικαστήριο έκρινε ότι κράτος μέλος δεν είχε αρμοδιότητα να εξαιρέσει εισαγωγέα από την εισφορά που επιβάλλει το άρθρο 14 του κανονισμού 120/67. Στη δεύτερη, υπόθεση 131/73, GROSOLI (ECR 1973, σ. 1655) έκρινε ότι οι κοινοτικές αρχές μόνο ήταν αρμόδιες να προσδιορίσουν τη διάθεση εμπορευμάτων που είχαν εισαχθεί δυνάμει κοινοτικής δασμολογικής ποσόστωσης. Και στην τρίτη, υπόθεση 159/73, HANNOVERISCHE ZUCKER κατά HAUPTZOLLAMT HANNOVER (ECR 1974, σ. 129) έκρινε ότι τα κράτη μέλη ήταν αναρμόδια να πληρώσουν τα κενά της κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα της ζάχαρης.

Το Δικαστήριο, όμως, ποτέ δεν προχώρησε να κρίνει — όπως θα ήθελε ο δικηγόρος του GALLI — ότι από τη δημιουργία κοινής οργάνωσης αγοράς σ' ένα συγκεκριμένο προϊόν τα κράτη μέλη στερούνται κάθε αρμοδιότητα παρέμβασης, με την εθνική τους νομοθεσία, στην εν λόγω αγορά. Αντίθετα, το Δικαστήριο έκρινε στην υπόθεση 2/73, GEDDO κατά ENTE NAZIONALE RISI (ECR 1973, σ. 878-880), ότι η ύπαρξη κοινής οργάνωσης αγοράς ρυζιού δεν αποκλείει τη δυνατότητα επιβολής, από τα κράτη μέλη, στις εμπορικές ανταλλαγές αυτού του προϊόντος, εσωτερικού φόρου για την ίδρυση τομείου με σκοπό την προώθηση της εθνικής παραγωγής ρυζιού. Πάντως, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι θα ήταν διαφορετική η κατάσταση αν ο φόρος ήταν στην πραγματικότητα μέσο για τη μείωση του ποσού των επιστροφών λόγω εξαγωγής που προβλέπονται από την κοινοτική νομοθεσία. Και η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 190/73 (OFFICIER VAN JUSTITIE κατά VAN HAASTER, ECR 1974, σ. 1123) δείχνει ότι πριν κριθεί αν οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας είναι ανίσχυρες, πρέπει να γίνει ενδελεχής μελέτη των διατάξεων του κανονισμού περί δημιουργίας κοινής οργάνωσης αγοράς.

Κατά τη γνώμη μου, συνάγεται ότι η απάντηση στο ερώτημα αν η ύπαρξη κοινής αγοράς δημητριακών και αλεύρων από ελαιώδεις σπόρους αποκλείει μέτρα από τα κράτη μέλη σχετικά με τις τιμές αυτών των προϊόντων, προϋποθέτει επισταμένη εξέταση των κανονισμών που δημιουργούν τις εν λόγω οργανώσεις.

Θεωρώ σκόπιμο να αρχίσω από τα δημητριακά.

Η κοινή οργάνωση δημητριακών δημιουργήθηκε με τον κανονισμό 120/67. Όσον αφορά τις τιμές, ο κανονισμός προβλέπει ενδεικτικές τιμές (άρθρο 2), βασικές και παράγωγες τιμές παρέμβασης (άρθρα 2 και 4), τιμές κατωφλίου (άρθρο 5) και, επί πλέον, για το σκληρό σιτάρι, εγγυημένη ελάχιστη τιμή που χρησιμεύει για τον υπολογισμό της ενίσχυσης (άρθρα 2 και 10). Οι τιμές κατωφλίου χρησιμεύουν για τον υπολογισμό των εισφορών λόγω εισαγωγής (άρθρο 13) και των επιστροφών λόγω εξα-

γωγής (άρθρο 16). Δυνάμει της γενικής εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 19, για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς αντιμετώπιση της κατάστασης όταν η τιμή ενός προϊόντος στη διεθνή αγορά υπερβαίνει σημαντικά την τιμή κατωφλίου, θεσπίστηκαν εισφορές λόγω εξαγωγής, με τον κανονισμό 1968/73, του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 1973.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σκοπός όλων αυτών των μέτρων είναι να επιτευχθεί ώστε η τιμή αγοράς ενός προϊόντος να μην είναι ούτε σημαντικά υψηλότερη ούτε σημαντικά κατώτερη από την ενδεικτική τιμή. Υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο πρέπει, επομένως, να απαντήσει στα ερωτήματα του PRETORE υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν κατώτατες τιμές για τα δημητριακά, εφόσον δεν παρακωλύουν την πραγματική επίτευξη της ενδεικτικής τιμής στην αγορά.

Κατά τη γνώμη μου, κύριοι δικαστές, δεν νομίζω ότι μια τέτοια απάντηση είναι ικανοποιητική.

Υπάρχει ένα ισχυρό επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο κάθε έλεγχος των τιμών των δημητριακών από τα κράτη μέλη μπορεί να αναμιχθεί με το μηχανισμό που θέσπισε ο κανονισμός 120/68 και, επομένως, ο κανονισμός αυτός εμποδίζει τέτοιου είδους μέτρο. Νομίζω όμως, ότι το επιχείρημα αυτό οδηγεί πολύ μακριά, γιατί λογικά έπεται ότι αποκλείεται επίσης στα κράτη μέλη να ελέγχουν τις τιμές των προϊόντων που είναι παράγωγα των δημητριακών. Όπως για παράδειγμα φαίνεται από την ανάλυση που συνοδεύει τις παρατηρήσεις της Επιτροπής περί «της ισχύουσας στα κράτη μέλη της ΕΟΚ νομοθεσίας περί τιμών», τα περισσότερα κράτη μέλη ελέγχουν την τιμή του ψωμιού. Ο έλεγχος της τιμής του ψωμιού σημαίνει ασφαλώς, νομίζω, ότι υπάρχει ένα όριο πάνω από το οποίο δεν συμφέρει στους αρτοποιούς να αγοράζουν σιτάλευρο· και αν αυτό είναι ακριβές, επηρεάζει με τη σειρά του τους αλευρόμυλους και προσδιορίζει ένα όριο τιμής πάνω από το οποίο δεν συμφέρει σ' αυτούς να αγοράζουν σιτάρι. Νομίζω, λοιπόν, ότι δεν είναι μόνο ο έλεγχος των τιμών των ίδιων των δημητριακών που μπορεί να επιδρά σ' αυτές τις τιμές.

Εξάλλου, μια απάντηση του Δικαστηρίου υπό την έννοια που προτείνει η Επιτροπή επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια και ιδίως στα κατώτερα ποινικά δικαστήρια, μια υποχρέωση που είναι αδύνατο να πληρωθεί. Οποτεδήποτε, υπάρχει μόνο μία ενδεικτική τιμή για κάθε είδος δημητριακών το οποίο εμπίπτει στον κανονισμό 120/67. Το ύψος της αντιπροσωπεύει την τιμή που θέλει η Κοινότητα να ισχύει στη χονδρική αγορά του DUISBURG, για μια αντιπροσωπευτική ποιότητα αυτού του είδους, εφόσον η σύμβαση πωλήσεως συνάπτεται με τον όρο «εμπόρευμα παραδοτέο στην αποθήκη χωρίς εκφόρτωση» (άρθρο 2 του κανονισμού). Το εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί μιας τέτοιας υπόθεσης οφείλει επομένως να κρίνει τις συνέπειες που είναι πιθανόν να έχει η νομοθεσία της χώρας του περί ελέγχου των τιμών στις τιμές που ισχύουν στη χονδρική αγορά του DUISBURG για δημητριακά που πωλούνται μ' αυτό τον όρο.

Στην πραγματικότητα η ενδεικτική τιμή δεν είναι τίποτα περισσότερο παρά η αφετηρία των υπολογισμών που πρέπει να κάνουν οι κοινοτικές αρχές για να προσδιορίσουν την τιμή κατωφλίου και, αυτό που είναι πιο σημαντικό στην παρούσα περίπτωση, τις τιμές παρέμβασης. Οι τελευταίες καθορίζονται για όλα τα κέντρα εμπορίας της Κοινότητας (άρθρο 4) και η σημασία τους έγκειται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7, οι οργανισμοί παρέμβασης των κρατών μελών υποχρεούνται να αγοράζουν πάντο-

τε τα δημητριακά που τους προσφέρονται — εφόσον η συγκομιδή τους έχει γίνει στην Κοινότητα και πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις — στην τιμή παρεμβάσεως που ισχύει κατά το κρίσιμο χρονικό σημείο στο κέντρο εμπορίας όπου έγινε η προσφορά. Είναι σαφές, κατά τη γνώμη μου, ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεσπίσουν διατάξεις ελέγχου τιμών που επιβάλλουν την πώληση των δημητριακών σε τιμές κατώτερες από την τιμή παρέμβασης.

Μπορεί να συναχθεί από αυτό ότι πρόκειται για το μόνο περιορισμό στις εξουσίες των κρατών μελών; Δεν το νομίζω. Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας TRABUCCHI στην υπόθεση GEDDO (ECR 1973, σ. 887) πρέπει να γίνεται διάκριση ανάμεσα στην περίπτωση όπου το μέτρο του κράτους μέλους θεωρείται ότι προσκρούει άμεσα στους κανόνες κοινής οργάνωσης της αγοράς και στην περίπτωση όπου το ζήτημα αν ένα τέτοιο μέτρο είναι ασυμβίβαστο με τους κανόνες αυτούς απαιτεί σύνθετη οικονομική ανάλυση. Στην πρώτη περίπτωση, τα άτομα που ζημιώνονται από το μέτρο πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση αμέσως από τα δικαστήρια της χώρας τους, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, πρέπει να παρέμβει, εφόσον είναι ανάγκη, η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 169.

Η εφαρμογή των αρχών αυτών στην παρούσα υπόθεση σημαίνει ότι ορισμένες διατάξεις του κανονισμού 120/67 πρέπει να θεωρηθούν ότι δημιουργούν δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, ενώ άλλες ότι δεσμεύουν μόνο τα κράτη μέλη, χωρίς να δημιουργούν προσωπικά δικαιώματα.

Μπορεί να γεννηθεί ζήτημα, ενδεχομένως, πώς είναι αυτό δυνατό, αφού το άρθρο 189 της Συνθήκης προβλέπει ότι: «Ο κανονισμός έχει γενική ισχύ. Είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.»

Η απάντηση, κατά τη γνώμη μου, είναι η ακόλουθη. Όπως τόνισε ο J. A. WINTER σ' ένα διαφωτιστικό άρθρο του (στο τεύχος 9 του *COMMON MARKET LAW REVIEW*, 1972, σ. 429, ιδίως σ. 435-436) οι διατάξεις του άρθρου 189 ήταν το μέσο που οι συντάκτες της Συνθήκης επέλεξαν για να εξασφαλιστεί ότι κάθε κανονισμός θα ενσωματώνεται αυτόματα στο δίκαιο των κρατών μελών. Αν δεν υπήρχε αυτή η διάταξη, κάθε κοινοτικός κανονισμός θα έπρεπε να ενσωματώνεται σύμφωνα με το συνταγματικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους — μια αποθαρρυντική προοπτική. Δεν συνεπάγεται όμως, ότι όλες οι διατάξεις ενός κανονισμού δημιουργούν δικαιώματα υπέρ των πολιτών των κρατών μελών, τα οποία μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Είναι σ' όλους γνωστά κείμενα της εσωτερικής νομοθεσίας, τα οποία αναμφισβήτητα αποτελούν τμήμα του εθνικού δικαίου, ορισμένες διατάξεις των οποίων επιβάλλουν υποχρεώσεις στο κράτος ή στις κρατικές αρχές χωρίς να δημιουργούν προσωπικά δικαιώματα υπέρ των πολιτών. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για τους κοινοτικούς κανονισμούς. Οι διατάξεις τους ισχύουν άμεσα υπό την έννοια ότι δημιουργούν προσωπικά δικαιώματα, των οποίων το σεβασμό μπορούν να εξασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια μόνο στο μέτρο που πληρούν τις γνωστές προϋποθέσεις που έθεσε το Δικαστήριο, δηλαδή να είναι σαφείς και ανεπιφύλακτες και να μην απαιτείται για την εφαρμογή τους καμιά συμπληρωματική νομοθετική παρέμβαση. Αυτό θεωρώ ότι δέχτηκε σιωπηρά το Δικαστήριο στην υπόθεση 31/64, CAISSE COMMUNE D'ASSURANCES «LA PREVOYANCE SOCIALE» κατά BERTHOLET (ECR. 1965, σ. 117-118).

Συνεπώς, όσον αφορά τα δημητριακά, θα απαντούσα στα ερωτήματα που υπέβαλε ο PRETORE υπό την έννοια ότι η θέσπιση του κανονισμού 120/67 δεν στέρησε από τα κράτη μέλη όλες τις αρμοδιότητες να νομοθετούν ως προς τις τιμές, αλλά αυτή η νομοθεσία πρέπει συμβιβάζεται με τις διατά-

ξεις του κανονισμού· θα προσέθετα δε ότι, γενικά, εναπόκειται μόνο στην Επιτροπή να διασφαλίζει την τήρηση αυτού του συμβιβαστού, αλλά ότι, στο μέτρο που η απαίτηση αυτή απαγορεύει στα κράτη μέλη να καθορίζουν ανώτατες τιμές κατώτερες από την τιμή παρέμβασης, δημιουργεί δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, των οποίων το σεβασμό πρέπει να εξασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια.

Θα εξετάσω τώρα την περίπτωση του αλεύρου από ελαιώδεις σπόρους.

Το αλεύρι αυτό είναι από τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών που δημιουργήθηκε με τον κανονισμό 136/66. Ο κανονισμός αυτός ρυθμίζει τις τιμές μόνο για το ελαιόλαδο (άρθρα 4-20) και για τους κραμβόσπορους, γογγυλόσπορους και ηλιανθόσπορους (άρθρα 21-29). Για τα άλλα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένου του αλεύρου από ελαιώδεις σπόρους, απλώς προβλέπει ότι εφαρμόζεται το κοινό δασμολόγιο (άρθρο 2) και ότι μπορεί να επιβληθούν εξισωτικά ποσά λόγω εισαγωγής όταν απειλούνται τα συμφέροντα των παραγωγών της Κοινότητας (άρθρο 3, παράγραφος 6).

Δεν μπορεί, επομένως, να υπάρχει άμεσο ασυμβίβαστο μεταξύ του κανονισμού και ενός εθνικού συστήματος ελέγχου των τιμών του αλεύρου από ελαιώδεις σπόρους. Μπορεί όμως να υφίσταται έμμεσο ασυμβίβαστο για το οποίο η Επιτροπή, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να είναι κριτής πρώτου βαθμού, δεδομένου ότι ο έλεγχος των τιμών του αλεύρου από ελαιώδεις σπόρους μπορεί να επιδρά επί των τιμών των ίδιων των ελαιωδών σπόρων.

Θα απαντούσα επομένως στον PRETORE, όσον αφορά τέτοια άλευρα, κατά τον ίδιο τρόπο που πρότεινα και για τα δημητριακά, χωρίς όμως καμιά μνεία για τις τιμές παρέμβασης.

Έχω επίγνωση των συνεπειών της άποψής μου, ότι δηλαδή οι πολίτες ενός κράτους μέλους μπορούν να διωχθούν και να καταδικαστούν δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας περί τιμών, η οποία μπορεί να αποδειχθεί αργότερα ανίσχυρη, κατόπιν προσφυγής της Επιτροπής. Η απάντηση στην πρόδηλη αυτή αντίρρηση είναι ότι, σε θέματα ελέγχου των τιμών, τα άτομα μπορούν να παραβιάζουν το εθνικό τους δίκαιο, στηριζόμενα στο κοινοτικό δίκαιο, μόνο με δική τους ευθύνη. Ο εκπρόσωπος της Επιτροπής άφησε να εννοηθεί, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι σε τέτοια περίπτωση, η καταδίκη αυτή καθαυτή αποτελεί παράβαση της Συνθήκης για την οποία η Επιτροπή μπορεί ενδεχομένως να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 169 κατά του οικείου κράτους μέλους. Δεν αμφιβάλλω, κύριοι δικαστές, για την ορθότητα αυτής της άποψης, αλλά η χρησιμότητα φυσικά μιας τέτοιας διαδικασίας για τον καταδικασθέντα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις περιστάσεις.

Ο εκπρόσωπος του GALLI υποστήριξε στην επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι τα κράτη μέλη, πριν θεσπίσουν νομοθεσία ελέγχου των τιμών, οφείλουν να ενημερώσουν τα κοινοτικά όργανα. Νομίζω, κύριοι δικαστές, ότι τα κράτη μέλη μπορούν πάντοτε να έχουν επαφή με την Επιτροπή ή με το Συμβούλιο ή και με τα δύο και, μέσα στα πλαίσια του δυνατού, είναι ευκταίο να το κάνουν ορισμένες φορές. Δεν βλέπω, όμως, κανένα λόγο για να υποστηρίξω ότι τα κράτη μέλη έχουν σχετική νομική υποχρέωση όταν σχεδιάζουν να λάβουν μέτρα ελέγχου των τιμών. Σε τέτοια περίπτωση, μάλιστα, μόνο ο παράγοντας του χρόνου, για να μην αναφερθώ και στο πολύπλοκο

του θέματος, καθιστά συχνά μια τέτοια διαβούλευση αδύνατη.

Μια άλλη πρόταση του εκπροσώπου του GALLI ήταν ότι το Δικαστήριο πρέπει να επανεξετάσει την κλασσική κατάταξη των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου σε διατάξεις άμεσης ισχύος, υπό την έννοια ότι δημιουργούν προσωπικά δικαιώματα, των οποίων το σεβασμό οφείλουν να εξασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια, και σε διατάξεις που δεν έχουν τέτοιο χαρακτήρα. Υποστηρίχθηκε ότι το Δικαστήριο πρέπει να αναγνωρίσει μια ενδιάμεση κατηγορία διατάξεων του κοινοτικού δικαίου οι οποίες, αν και δεν είναι επαρκώς σαφείς ώστε να ισχύουν άμεσα κατά την προηγούμενη έννοια, εντούτοις έχουν τόσο γενικό πεδίο εφαρμογής ώστε τα ποινικά δικαστήρια των κρατών μελών οφείλουν να τις λαμβάνουν υπόψη, ιδίως όταν επιβάλλουν ποινές. Δεν νομίζω, κύριοι δικαστές, ότι αυτή η πρόταση πρέπει να γίνει δεκτή. Το κοινοτικό δίκαιο δεν έχει καμιά σχέση με την καταστολή των παραβάσεων των εθνικών νόμων. Είναι πράγματι αξιοσημείωτο ότι το μεγαλύτερο μέρος της επιχειρηματολογίας του εκπροσώπου του GALLI σ' αυτό το θέμα στηρίχτηκε σε διατάξεις του ιταλικού δικαίου. Δεν ανήκει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, κατά τη γνώμη μου, να υποδείξει στον PRETORE πώς θα εφαρμόσει αυτό το δίκαιο.

Δεν θα σας απασχολήσω τόσο πολύ κατά την έρευνα του ερωτήματος της διάταξης παραπομπής. Είναι πάντως χρήσιμο, νομίζω, να σας υπενθυμίσω το πλήρες κείμενό του:

«Η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς και η συνεπακόλουθη απαγόρευση απομόνωσης των εθνικών αγορών που παρακωλύει τη δημιουργία ενιαίας αγοράς στην Ευρώπη, όπως προβλέπεται στα άρθρα 2 και 3, στ της Συνθήκης, αποτελούν θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας που γεννούν προσωπικά δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, των οποίων το σεβασμό, σε περίπτωση προσβολής τους ακόμα και από κράτη μέλη, οφείλουν να εξασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια, δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης;»

Όπως διαπιστώνετε κύριε δικαστές, η διατύπωση αυτού του ερωτήματος είναι ακριβώς η ίδια μ' αυτή του πρώτου ερωτήματος που υπέβαλε το TRIBUNALE της BIELLA στην υπόθεση 155/73, SACCHI (ECR 1974, σ. 412). Σ' αυτή την υπόθεση, το Δικαστήριο δεν έκρινε αναγκαίο να απαντήσει σ' αυτό το ερώτημα επειδή έκρινε ότι οι τηλεοπτικές εκπομπές δεν αποτελούν εμπόρευμα και ότι πρέπει να θεωρούνται παροχή υπηρεσίας. Ο γενικός εισαγγελέας REISCHL εξέτασε, πάντως, το ζήτημα (ECR 1974, σ. 435-436). Δεν χρειάζεται να επαναλάβω αυτά που είπε, αλλά προσθέτω μονο μία παραπομπή στην απόφαση επί της υποθέσεως GEDDO (ECR 1973, σ. 878-879), στην οποία το Δικαστήριο ακολούθησε την απόφασή του στην υπόθεση 73/70, DEUTSCHE GRAMMOPHON (ECR. 1971, σ. 498), στην οποία παρέπεμπε ο γενικός εισαγγελέας REISCHL.

Η γνώμη μου ταυτίζεται απόλυτα μ' αυτή του γενικού εισαγγελέα REISCHL και, ειρήσθω εν παρόδω, με τις προτάσεις της Επιτροπής: η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, αν και αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Κοινότητας, δεν γεννά αυτή καθαυτή δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, των οποίων το σεβασμό οφείλουν να διασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια. Και το άρθρο 5 της Συνθήκης επιβάλλει απλώς μια γενική υποχρέωση στα κράτη μέλη που το ακριβές περιεχόμενό της, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, εξαρτάται από τις πράγματι ισχύουσες σ' αυτή την περίπτωση διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

Η τρίτη ομάδα ερωτημάτων που υπέβαλε ο PRETORE εγείρει, κατά τη γνώμη μου, σημαντικό πρόβλημα ερμηνείας του άρθρου 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Υπενθυμίζω ότι αυτή η παράγραφος προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά της κοινής οργάνωσης αγοράς. Περιλαμβάνει διάταξη, που ενδιαφέρει στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με την οποία «η κοινή οργάνωση πρέπει ... να αποκλείει κάθε διάκριση μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών εντός της Κοινότητος».

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 40, παράγραφος 3 στο σύνολό του και ιδίως η προαναφερθείσα διάταξη, αναφέρονται κυρίως στο περιεχόμενο της κοινοτικής νομοθεσίας περί δημιουργίας κοινής οργάνωσης αγοράς και ότι εφαρμόζεται στις εθνικές νομοθεσίες μόνο εφόσον έχει θεσπιστεί τέτοια νομοθεσία σύμφωνα με την ίδια την κοινοτική ρύθμιση, και με σκοπό να την εφαρμόσει ως προς ένα ή περισσότερα θέματα. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η διάταξη του άρθρου 40, παράγραφος 3, που απαγορεύει τις δυσμενείς διακρίσεις, δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε εθνική νομοθεσία ελέγχου των τιμών, η οποία έχει θεσπιστεί ανεξάρτητα από οποιαδήποτε κοινή οργάνωση αγοράς και, επομένως, δεν ενδιαφέρει στην παρούσα υπόθεση.

Ομολογώ, κύριοι δικαστές, ότι αρχικά βρήκα ελκυστική αυτή την άποψη, κατέληξα όμως στο συμπέρασμα, μετά από κάποιους ενδοιασμούς, ότι είναι πολύ στενή.

Το άρθρο 40, παράγραφος 3 είναι διφορούμενο, υπό την έννοια ότι δεν αναφέρει αν οι διατάξεις περί κοινής οργάνωσης ή η ύπαρξή της, «πρέπει να αποκλείουν» τις εν λόγω διακρίσεις. Αν πρόκειται για την πρώτη εκδοχή, η Επιτροπή έχει δίκιο. Προτιμώ, όμως, το δεύτερο σκέλος της εναλλαγής επειδή διαφορετικά τα κράτη μέλη θα είχαν την ευχέρεια να κάνουν διακρίσεις σε περιπτώσεις που απαγορεύεται να κάνει η ίδια η Κοινότητα. Νομίζω, λοιπόν, ότι το άρθρο 40, παράγραφος 3, όχι μόνο απαγορεύει τις διακρίσεις, μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών εντός της Κοινότητος, από νομοθεσία περί δημιουργίας κοινής οργάνωσης αγοράς, αλλά ότι απαγορεύει επίσης και στα κράτη μέλη, από τη στιγμή που δημιουργήθηκε μια τέτοια οργάνωση για ένα συγκεκριμένο προϊόν, να κάνουν διακρίσεις, με νομοθετικά ή άλλα μέτρα, μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών αυτού του προϊόντος.

Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι συμφωνώ απόλυτα με την άποψη που υποστήριξε, ως προς αυτή την πλευρά της υπόθεσης, ο εκπρόσωπος του GALLI. Η άποψη αυτή, που αντανακλάται και στα ερωτήματα που υπέβαλε ο PRETORE, μπορεί να συνοψιστεί ως εξής: το διάταγμα 425 προέβη σε διακρίσεις μεταξύ πωλητών στην ιταλική αγορά και εξαγωγέων από την Ιταλία, μεταξύ ιταλικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών και μεταξύ μεγάλων και μικρών ιταλικών επιχειρήσεων.

Καθόσον αφορά εμένα, απορρίπτω αυτές τις αντιρρήσεις κατά του διατάγματος. Από τη φύση της η εθνική νομοθεσία ελέγχου των τιμών επιδρά μόνο στις πωλήσεις στην εγχώρια αγορά του οικείου κράτους και δεσμεύει μόνο τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητες σ' αυτό το κράτος. Επιπλέον, χαρακτηριστικό μιας τέτοιας νομοθεσίας είναι ότι πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε μεγάλες επιχειρήσεις, εν μέρει λόγω του υπερβολικού διοικητικού κόστους που συνεπάγεται η εφαρμογή της σε κάθε επιχείρηση, οσοδήποτε μικρή και αν είναι και εν μέρει λόγω του ότι, για πολλές εμπορικές δραστηριότητες, η συμπεριφορά των σχετικά μεγαλυτέρων επιχειρήσεων προσδιορίζει τη συμπεριφορά της αγοράς. Έτσι, η COUNTER-INFLATION (NOTICES OF INCREASES IN PRICES AND CHARGES)

ORDER 1973/Αντιπληθωριστικό διάταγμα του 1973 (κοινοποίηση αυξήσεων τιμών και επιβαρύνσεων)/ (SI 1973/664) του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι, σε γενικές γραμμές, το αγγλικό ισοδύναμο του διατάγματος 425, επέβαλε την κοινοποίηση των τιμών μόνο στις επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών στο Ηνωμένο Βασίλειο που υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια λίρες στερλίνες το χρόνο και σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών με ετήσιο κύκλο εργασιών σ' αυτή την αγορά που υπερβαίνει τα 20 εκατομμύρια λίρες στερλίνες. Συγκριτικά, το όριο των 10 δισ. ιταλικών λιρών το χρόνο που καθόρισε το διάταγμα 425 φαίνεται χαμηλό. Ούτε τα κριτήρια της οικονομικής επιφάνειας στη σύγχρονη οικονομική τεχνική διοίκησης των επιχειρήσεων χρησιμοποιούνται μόνο από την εθνική νομοθεσία. Κριτήριο αυτού του είδους υπάρχει στο Ψήφισμα του Συμβουλίου της 14ης Σεπτεμβρίου 1973, στο οποίο έχω αναφερθεί, που αφορά «περαιτέρω μέτρα για την καταπολέμηση του πληθωρισμού». Το κεφάλαιο VI αυτού του Ψηφίσματος προβλέπει ότι «η επιτροπή συγκυριακής πολιτικής εξετάζει κατά προτεραιότητα τόσο τη δυνατότητα δημιουργίας σ' όλα τα κράτη μέλη συστήματος προηγούμενης κοινοποίησης των αυξήσεων των τιμών από επιχειρήσεις που υπερβαίνουν ορισμένο μέγεθος, όσο και τη δυνατότητα εντάσεως της κρατικής εποπτείας ως προς τη διαμόρφωση των τιμών προκειμένου να αποφεύγονται καταχρήσεις σε σημαντικές αγορές». Το άρθρο 14 της δεύτερης οδηγίας του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 1967, περί του φόρου προστιθεμένης αξίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 5), προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να εφαρμόζει στις μικρές επιχειρήσεις, των οποίων η υπαγωγή στο κανονικό καθεστώς του φόρου προστιθεμένης αξίας θα προσέκρουε σε δυσχέρειες, ειδικό καθεστώς το οποίο θα ανταποκρίνεται πληρέστερα στις εθνικές απαιτήσεις και δυνατότητες.

Ασφαλώς, αν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση αποδεικνυόταν ότι το οικονομικό κριτήριο καθορίστηκε σε επίπεδο που υπολογίστηκε ότι επηρεάζει μόνο ορισμένες συγκεκριμένες επιχειρήσεις, χωρίς ευρύτερη κάλυψη της αγοράς, θα μπορούσε να συναχθεί ότι υπήρχε πρόθεση δημιουργίας δυσμενούς διάκρισης αμφίβολης νομιμότητας. Δεν υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι συντρέχει τέτοια περίπτωση εν προκειμένω.

Και φθάνω στο τελευταίο ερώτημα, με το οποίο ερωτάται κατ' ουσίαν αν η θέσπιση του διατάγματος 425 αποτελεί παράβαση του άρθρου 30 της Συνθήκης. Το άρθρο αυτό, όπως θυμάστε ασφαλώς, απαγορεύει τους ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών. Προσθέτω ότι, τόσο ο κανονισμός 120/67 (στο άρθρο 21, παράγραφος 1) όσο και ο κανονισμός 136/66 (στο άρθρο 3, παράγραφος 1), απαγορεύουν ρητά την εφαρμογή οποιουδήποτε ποσοτικού περιορισμού ή μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος στις εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Όπως τόνισε και ο εκπρόσωπος του GALLI, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι και οι τρεις αυτές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου ισχύουν άμεσα και τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούν να εφαρμόζουν αντίθετες διατάξεις του εθνικού δικαίου. Ο εκπρόσωπος του GALLI υποστήριξε ακόμη ότι οι κανονισμοί 120/67 (με το άρθρο 18, παράγραφος 2) και 136/66 (με το άρθρο 3, παράγραφος 2) απαγορεύουν ρητά την εφαρμογή κάθε ποσοτικού περιορισμού ή μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος στις εμπορικές ανταλλαγές με τις τρίτες χώρες. Ανέπτυξε ακόμα ενώπιον του Δικαστηρίου ορισμένα επιχειρήματα με βάση αυτές τις διατάξεις. Αλλά, κύριοι δικαστές, ο PRETORE της Ρώμης δεν έχει παραπέμψει στο Δικαστήριο κανένα ερώτημα ως προς αυτές τις διατάξεις. Συνεπώς, απέχω να εκφραστώ επί του θέματος αυτού.

Βέβαια, οι έλεγχοι των τιμών δεν είναι ποσοτικοί περιορισμοί υπό στενή έννοια. Το ζήτημα που τίθεται είναι σε ποια έκταση

αποτελούν ενδεχομένως μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος με τέτοιους περιορισμούς.

Στην υπόθεση 8/74, PROCUREUR DU ROI κατά DASSONVILLE (στην παράγραφο 5 της απόφασης, ECR 1974, σ. 887) το Δικαστήριο έκρινε ότι:

«Όλες οι εμπορικές κανονιστικές διατάξεις των κρατών μελών που είναι ικανές να παρακωλύσουν, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, την ενδοκοινοτική αγορά θεωρούνται μέτρα ισοδυνάμου με ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος.»

Κύριοι δικαστές, νομίζω ότι σ' αυτή τη διατύπωση της αρχής, καθόσον αφορά τις εισαγωγές, υπολανθάνει η έννοια της δυσμενούς διάκρισης έναντι των εισαγωγών ή συγκεκριμένων εισαγωγών. Δεν θα μπορούσε να υποστηριχτεί, λόγου χάρη, ότι ένα κράτος μέλος, επιδιώκοντας να ελέγξει τον πληθωρισμό με μέτρα νομισματικά ή δημοσιονομικά, όπως συνιστούν τα ψηφίσματα του Συμβουλίου, εισάγει μέτρα ισοδυνάμου προς ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος, παρά το γεγονός ότι τέτοια μέτρα αποβλέπουν αναμφισβήτητα στη μείωση της ζήτησης και, επομένως, δυνητικά, των εισαγωγών.

Ο εκπρόσωπος του GALLI υποστήριξε ότι, ενόψει της κατάστασης στη διεθνή αγορά των δημητριακών, το διάταγμα 425 θα είχε ως συνέπεια, αν ετηρούντο οι διατάξεις του από τους σημαντικότερους ιταλούς εισαγωγείς, να υποχρεωθούν σε διακοπή των δραστηριοτήτων τους, εκτός κι αν ήταν διατεθειμένοι να εργάζονται με ζημιά. Αναπόφευκτα θα μειώνονταν έτσι οι εισαγωγές στην Ιταλία. Νομίζω, όμως, ότι το επιχείρημα είναι λανθασμένο γιατί δεν λαμβάνει υπόψη αν θα προκαλούνταν ανάλογες συνέπειες στο εμπόριο των εγχώριων προϊόντων.

Δεν θεωρώ ότι είναι πιο ουσιώδεις οι αναφορές, τόσο του εκπροσώπου του GALLI όσο και της Επιτροπής, στην οδηγία της Επιτροπής 70/50/ΕΟΚ, της 22ας Δεκεμβρίου 1969. Σκοπός της ήταν η κατάργηση των μέτρων ισοδυνάμου προς ποσοτικούς περιορισμούς αποτελέσματος στις εισαγωγές που δεν καλύπτονταν άλλες διατάξεις που θεσπίστηκαν δυνάμει της Συνθήκης. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 3, αυτής της οδηγίας, στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται εκείνα τα οποία:

«δ) αποκλείουν τυχόν αύξηση της τιμής των εισαγομένων προϊόντων αντίστοιχη με τα συμφυή με την εισαγωγή συμπληρωματικά έξοδα·

ε) προσδιορίζουν τις τιμές των προϊόντων μόνο ανάλογα με την τιμή κόστους και την ποιότητα των εγχώριων προϊόντων σε τέτοιο επίπεδο που να δημιουργούνται εμπόδια στις εισαγωγές».

Πρέπει, καταρχάς, να σημειωθεί ότι το γράμμα αυτών των διατάξεων δεν καλύπτει αυτό καθαυτό διατάξεις σαν αυτές του διατάγματος 425, οι οποίες απλώς απαγορεύουν στις επιχειρήσεις να αυξήσουν, χωρίς την έγκριση του αρμόδιου υπουργού, τις τιμές που εφάρμοζαν σε δεδομένη ημερομηνία. Δεύτερον, πρέπει να σημειωθεί ότι των εδαφίων της παραγράφου 3 του άρθρου 2 προηγείται η γενική διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 2, η οποία αποσαφηνίζει ότι εφαρμόζονται μόνο σε «μέτρα άλλα από εκείνα που εφαρμόζονται αδιακρίτως σε εγχώρια και εισαγόμενα προϊόντα».

Συμπερασματικά, η γνώμη μου είναι ότι η θέσπιση νομοθεσίας περί ελέγχου τιμών, όπως η επίδικη εν προκειμένω, δεν συνεπάγεται την επιβολή μέτρων ισοδυνάμου προς ποσοτικούς περιορισμούς των εισαγωγών αποτελέσματος, εκτός αν αποδειχθεί ότι δημιουργεί ορισμένες διακρίσεις στις εισαγωγές είτε προδήλως είτε λόγω των πρακτικών της συνεπειών.

Στην επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο δικηγόρος του GALLI επικαλέστηκε ένα επιχείρημα με βάση το άρθρο 85 της Συνθήκης. Ουσιαστικά υποστηρίχτηκε οτι η θέσπιση νομοθεσίας ελέγχου τιμών παραβιάζει αυτό το άρθρο επειδή οι εμπορικές επιχειρήσεις οποιουδήποτε τομέα θα έτειναν φυσικά να εφαρμόζουν τις ανώτατες επιτρεπόμενες από τη νομοθεσία τιμές, κατά τρόπο που αυτή η νομοθεσία θα είχε τις ίδιες συνέπειες με μια συμφωνία επί των τιμών. Μπορεί να είναι έτσι, κύριοι δικαστές, νομίζω όμως ότι αρκεί να λεχθεί, πρώτον, ότι το άρθρο 85 αφορά μόνο συμφωνίες μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων και όχι την κρατική νομοθεσία και, δεύτερον, ότι ο PRETORE της Ρώμης δεν έχει υποβάλει ερώτημα για το άρθρο 85 στη διάταξη παραπομπής. Επομένως, το επιχείρημα ήταν, κατά τη γνώμη μου και παρά την εκτίμησή μου προς το δικηγόρο αυτόν, για δύο λόγους όχι ουσιώδες.

Προτείνω, λοιπόν στα ερωτήματα που υποβλήθηκαν με τη διάταξη παραπομπής να δοθούν οι ακόλουθες απαντήσεις:

1) Η θέσπιση από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του κανονισμού 120/67/ΕΟΚ δεν στέρησε τα κράτη μέλη από κάθε εξουσία να νομοθετούν περί των τιμών των δημητριακών, αυτή η νομοθεσία όμως πρέπει να συμβιβάζεται με τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού. Γενικά, ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της Επιτροπής των Κοινοτήτων, η εποπτεία για την τήρηση αυτής της προϋποθέσεως περί συμβιβαστού. Στο μέτρο, πάντως, που αυτή η απαίτηση απαγορεύει στα κράτη μέλη να ορίζουν, για προϊόντα για τα οποία υφίστανται τιμές παρέμβασης, ανώτατες τιμές χαμηλότερες από τις τιμές παρέμβασης, ο κανονισμός παρέχει δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, των οποίων το σεβασμό οφείλουν να διασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια.

2) Η θέσπιση από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του κανονισμού 136/66/ΕΟΚ δεν στέρησε τα κράτη μέλη από κάθε εξουσία να νομοθετούν περί των τιμών του αλεύρου από ελαιώδεις σπόρους, αυτή η νομοθεσία όμως πρέπει να συμβιβάζεται με τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού. Ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της Επιτροπής η εποπτεία για την τήρηση αυτής της προϋποθέσεως περί συμβιβαστού.

3) Η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων στο εσωτερικό της κοινής αγοράς, αν και αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας, δεν γεννά καθαυτή δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, των οποίων το σεβασμό οφείλουν να διασφαλίζουν τα εθνικά δικαστήρια. Το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, που απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορ-

ρέουν από τη Συνθήκη και να απέχουν από κάθε μέτρο που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της, επιβάλλει μια γενική υποχρέωση στα κράτη μέλη, το ακριβές περιεχόμενο της οποίας εξαρτάται, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, από τις πράγματι ισχύουσες στην περίπτωση αυτή διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

4) Η απαγόρευση διακρίσεων μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών εντός της Κοινότητας, που περιλαμβάνεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν παραβιάζεται απλώς επειδή κράτος μέλος θεσπίζει, σε σχέση με προϊόν που καλύπτεται από κοινή οργάνωση αγοράς, νομοθεσία ελέγχου τιμών, η οποία εφαρμόζεται μόνο σε πωλήσεις στην εσωτερική αγορά αυτού του κράτους και δεσμεύει μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα σ' αυτό το κράτος.

5) Η θέσπιση από κράτος μέλος νομοθεσίας που απαγορεύει στους εμπόρους ν' αυξήσουν, χωρίς υπουργική έγκριση, τις τιμές που είχαν σε δεδομένη ημερομηνία δεν συνεπάγεται εισαγωγή από το κράτος αυτό μέτρων ισοδυνάμου προς ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές αποτελέσματος για τα προϊόντα τα οποία αφορά, εκτός αν αυτή η νομοθεσία δημιουργεί διακρίσεις έναντι των εισαγωγών είτε προδήλως είτε λόγω των πρακτικών της συνεπειών.